

'על הנסים ועל הטבע'

עיון פילוסופי בספרות ההלכה, ד"ר עזגד גולד
335 ע', הוצאת אוניברסיטת בר אילן

מאז נתוודע האדם לקיומו של הא-ל, עוסק האדם המאמין, בסוגיית משמעותו של הנס, שעיקרו על פי ההגדרה המקובלת הפרה מפתיעה, חד פעמית, של חוקי השיגרה של הטבע, ו/או המציאות, על מנת לחלץ אדם, או קיבוץ אנושי כלשהו, מן הגורל המר המצפה לו, אילו התנהלה המציאות במסלולה השיגרי. סיפורי נסים הם נכסי צאן ברזל בקרב דתות רבות. גם היום, בעידן הפוסט מודרני, עדיין מאמין האדם בתופעת הנס: במחקר שנעשה בארה"ב בקרב מידגם ענק, הבהירו 80% מקרב המשיבים כי הם מאמינים בהתרחשותם של נסים.

השאלות הפילוסופיות והתיאולוגיות הרבות, שמעוררת תופעת הנס, הן רבות: מהו נס? מהי ההגדרה המדויקת של נס? האם תיתכן התרחשותה של תופעה נסית? מה היחס בין תופעת הנס לא-ל? האם הנס יכול לשמש הוכחה למציאת הא-ל, או שמא נסים מתרחשים רק למי שמניח מראש את מציאות הא-ל? האם הנס הוא תופעה אובייקטיבית או תופעה 'פנימית' המתרחשת למעשה רק בתוך תודעתו של האדם,

באמצעות מתן פירוש אישי לתופעות חיצוניות? שאלות כבודות משקל אלה, שריתקו את התודעה האנושית במשך אלפי שנים, ונדונו רבות במישורים הפילוסופי והתיאולוגי, העסיקו גם את ד"ר עזגד גולד, בהיותו דוקטורנט במחלקה לפילוסופיה באוניברסיטת בר אילן, שהקדיש את עבודת הדוקטור שלו ("טבע, נס והתערבות הא-ל בעולם לטובת האדם, בספרות ההלכה") לחקר סוגיה זו. ואולם, בניגוד לחוקרים אחרים שהעמיקו בנושא הנדון, העדיף גולד לבחון את סוגיית הנס, הטבע והתערבות הא-ל בעולם, מן הזווית של ספרות ההלכה היהודית. זו פרספקטיבה חדשנית שכמעט לא עסקו בה עד כה. שני פרקיו הראשונים של הספר עוסקים בסוגיית הנס והטבע כחלק מהפילוסופיה של הדת והמדע. שאר הפרקים מהווים את ליבת הספר ובו מנתח המחבר סוגיות הלכתיות העוסקות בגלוי או במובלע בנושא הנס והטבע והתערבות הבורא במהלך השיגרת של עולמו. כך למשל דן המחבר בסוגיות הקשורות לתפילות וברכות הנוגעות לנסים, וסוגיות הקשורות למיגוון נושאים הלכתיים: דיני ממונות, הלכות כשרות, מערכת היחסים בין בני הזוג ועוד.

ד"ר גולד, בוגר ישיבות הר עציון ושיח, הוא בעל תואר דוקטור כפול: ד"ר לרפואה מטעם הפקולטה לרפואה באוניברסיטת ת"א, וד"ר לפילוסופיה מטעם המחלקה לפילוסופיה בבר אילן, ובעברו השתלמות במחלקה לפסיכיאטריה באוניברסיטת קולומביה, ניו יורק. ד"ר גולד עובד כפסיכיאטר במרכז לבריאות הנפש בבאר יעקב. זהו ספרו השני: הקודם, 'השמיים', שהופיע ב-2010 בהוצאת ידיעות אחרונות, עוסק בהיבטים פילוסופיים ופסיכולוגיים בספרות ההלכה.

| מנחם רהט